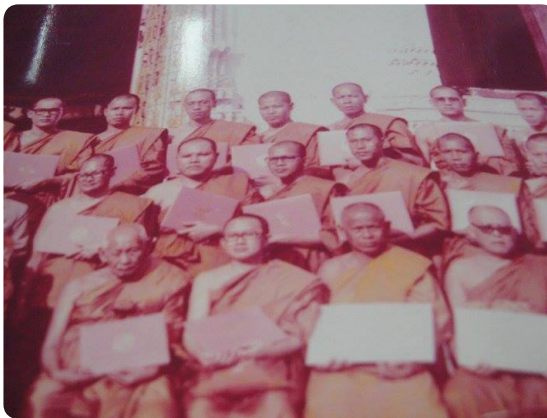

จากลานอโศก ปี ๒๕๒๐-๒๕๒๕ มหาวิทยาลัยเถื่อน สู่มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลที่วังน้อย

พระศรีวัชเมธี (ป.ธ.๙, พ.ม., พธ.บ., M.A.)
รองผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มหาจุฬาฯ อักษรย่อว่า มจร) อยู่ภายใต้กำกับของรัฐบาล ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีพระราชบัญญัติเป็นของตนเอง ข้าพเจ้าเริ่มเข้าศึกษาที่ตึก ๓ ชั้น วัดมหาธาตุฯ ท่าพระจันทร์ เขตพระนคร เป็นเวลา ๕ ปี ช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๒๕ ตึกนี้ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของเขตพุทธาวาส ชิดกับกำแพงด้านหลังวัด ที่เป็นแนวยาวเลียบบกับถนนมหาราช ตัวตึกอยู่ระหว่างตึกนักเรียนตั้งอยู่ด้านทิศใต้และศาลาการเปรียญที่สมัยนั้นใช้เป็นห้องสมุดของนิสิตมหาจุฬาฯ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว เดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจที่วัดสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเวลา ๑ ปี ในปี ๒๕๒๖ แต่ในช่วงต้นปีนั้น ได้เข้าร่วมพิธีประสาทปริญญา ณ พระอุโบสถ วัดมหาธาตุฯ ดังที่มีหลักฐานปรากฏในเบื้องหน้าภาพ “พระพุทธศาสตร์บัณฑิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ๑๑ มกราคม ๒๕๒๖” ซึ่งยังเป็นช่วงปฏิบัติงานสืบเนื่องเป็นช่วงรอยต่อรอใบแอดมิชชัน (Admission) เข้าเรียนต่อในระดับปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยมัทราส (Madras University) รัฐทมิฬนาฑู ประเทศอินเดีย จนถึงราวช่วงฤดูฝนของปี ๒๕๒๖ นั้น ชีวิตของข้าพเจ้าก็โผผินบินไปสู่โลกกว้าง...ศึกษาต่อ...เป็นพระธรรมทูตสายต่างประเทศ...

ย้อนอดีตไป เมื่อข้าพเจ้าเข้าเรียนในชั้นปีที่ ๑ นั้น มีนิสิตจำนวนมากนับเป็นร้อยรูป จนต้องแบ่งชั้นเรียนออกเป็น ๒ ห้อง คือห้อง ก และห้อง ข ข้าพเจ้าจัดให้อยู่ในห้อง ก เข้าเรียนที่ห้อง ๑๐๒ มีเพื่อนร่วมชั้นเรียนกันที่เป็นพระภิกษุหลายรูป เช่น พระมหาสุทิน ทองเชื้อ ป.ธ.๕ (พระครูบัณฑิตธรรมวิเทศ) (๒๕๐๐-๒๕๖๐) คนดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้องเช่นเดียวกัน ส่วนที่เป็นสามเณร มีสามเณรเสงี่ยม สืบพลาย ป.ธ.๖ (ต่อมา ป.ธ.๘) คนพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี รกรากบรรพบุรุษเป็นคนข่างยี่แสบ อำเภอรูทอง เป็นเพื่อนสหชาติเกิดปีกุน ๒๕๐๒ เรียนมหาจุฬาฯ และไปเรียนบาลีเปรียญเอกที่วัดสามพระยา บางขุนพรหมร่วมกัน เรียกว่า ไปไหนไปด้วยช่วยกันสองบาท – “สองสามเณร” ข้าพเจ้าร่วมชั้นเรียนตั้งแต่ปีที่ ๑ ถึงชั้นปีที่ ๔ เป็นเพื่อนทั้งที่มหาจุฬาฯ และเรียนบาลีที่วัดสามพระยา

จดจำอาจารย์สอนที่วัดมหาธาตุฯ ได้หลายท่าน เพราะในยุคนั้นเราเรียนทุกอย่างที่ขวางหน้า นับรวมทั้งสิ้นถึง ๒๐๐ กว่าหน่วยกิต มีอาจารย์มากหน้าหลายตาที่จำได้ดี มีอาจารย์จำนงค์ ทองประเสริฐ สอนวิชาตรรกศาสตร์, อาจารย์เสฐียร พันธรัชนี สอนวิชาศาสนาโบราณ (และวิชาศาสนาเปรียบเทียบ ในชั้นปีที่ ๓), อาจารย์สวัสดิ์ พิณีจันทร์ สอนวิชาวรรณคดีไทย (ลูกชายชื่อ พลเรือตรี อธิพงษ์ พิณีจันทร์), อาจารย์สนิท ศรีสำแดง ป.ธ.๙ สอนวิชา....., อาจารย์สังเวียน ภูระหงษ์ สอนวิชากฎหมายทั่วไป, อาจารย์สนิท ไชยวงศ์ต สอนวิชาภาษาอังกฤษเบื้องต้น, พระมหาจินดา อาจารย์กุสโล (จินดา จันทร์แก้ว) เข้ามาสอนในขณะที่ยังเป็นพระ ก่อนจะลาสิกขาไป จำไม่ได้ว่าสอนวิชาอะไร ทั้งนี้ ชั้นปีที่ ๑ และปีที่ ๒ เป็นวิชาปูพื้นฐาน นิสิตทุกคนต้องเรียน วิชาอะไรในสากลโลกที่สำคัญ จะถูกบังคับให้นิสิต เข้าเรียนหมด

สิ่งที่ประทับใจตลอดเวลาที่เป็นนิสิต คือ งานวันอนุสรณ์มหาจุฬาฯ กำหนดจัด ๓ วัน ในช่วงวันที่ ๑๘ กันยายนของแต่ละปี เดิมถือว่าเป็นวันเปิดเรียนวันแรก ในเทศกาลจัดงานให้นิสิตจัดบอร์ด นิทรรศการต่างๆ ทุกปีข้าพเจ้าชอบเดินไปดูวิชาปรัชญา เช่น โลกเกิดจากอะไร? ซึ่งนักปรัชญาให้ทัศนะไว้ต่างๆ ว่าเกิดจากน้ำบ้าง เกิดจากธาตุ ๔ บ้าง พร้อมอธิบายหลักการและเหตุผลประกอบไว้อย่าง น่าฟัง นอกจากนี้ มีรายการอภิปรายและปาฐกถาต่างๆ ที่ลานอโศก นับว่าเป็นงานประจำปีที่ยังติดตาม ระวังใจคู่กับลานอโศก ไม่จางหายไปจากความทรงจำ

ในชั้นปีที่ ๒ เข้าชั้นเรียนที่ห้อง ๒๐๘ มีอาจารย์สังวร พรหมเสน สอนวิชาปรัชญาตะวันตก, เจ้าคุณพระปิฎกโกศล (ปุ่น ป.ธ.๖) วัดมหาธาตุฯ สอนวิชาธรรมะภาคภาษาอังกฤษ, อาจารย์ศิริวัฒน์ คำวันสา สอนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาในอินเดีย, อาจารย์เสฐียรพงษ์ วรรณปก สอนวิชาประวัติ วรรณคดีบาลี, อาจารย์ทองใบ หงส์เวียงจันทร์ สอนวิชา..., อาจารย์ปลื้ม โชติชฎายางกูร ปัจจุบันอายุ ๙๒-๓ (๒๕๖๑) สอนวิชากฎหมายคณะสงฆ์ เป็นอาจารย์อาวุโส เป็นนักวิชาการด้านกฎหมายของ มจร เมื่อครั้งเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ยังเป็นนิสิต อาจารย์ปลื้มเป็นอดีต มหาเปรียญสำนักวัดมหาธาตุฯ อดีตผู้พิพากษาศาลจังหวัดพัทลุง และศาลอาญา เป็นต้น

ในชั้นปีที่ ๒ นั้น ข้าพเจ้าจำได้ว่าเป็นผู้ได้รับทุนการศึกษา จำนวน ๑,๐๐๐ บาท จากตระกูล “จุลละทรัพย์” หรือ “รุจิรวงศ์” (ไม่แน่ใจ แต่เป็นตระกูลใดตระกูลหนึ่งในสองตระกูลนี้) ทางมหาจุฬาฯ แจงให้ข้าพเจ้าไปรับที่สำนักงานแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ไปทางถนนแมนศรี ผ่านโรงพยาบาลหัวเฉียว ข้ามสะพานยศเสไป

ในชั้นปีที่ ๓ ของยุคนั้น ได้เพิ่มคณะจาก ๓ เป็น ๔ คณะ คือ นอกจาก คณะพุทธศาสตร์, คณะ ครุศาสตร์, และคณะสังคมมนุษยศาสตร์ ในปีนั้นได้แยกใหม่คณะหนึ่ง โดยแบ่งคณะสังคมมนุษยศาสตร์ ออกเป็น ๒ คณะ - คณะสังคมศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ - แต่ข้าพเจ้าเลือกเรียนสาขาพุทธศาสตร์

เข้าเรียนในห้อง ๒๐๔ มีนิสิตที่สำเร็จการศึกษาจำนวน ๒๓ รูป (เมื่อตอนเข้าเรียนใหม่ มีทั้งหมด ๒๕ รูป) มีพระมหาทองสุรีย์ สุริยโชโต ป.ธ.๘ (ต่อมา พระเทพกิตติโมลี) วัดเบญจมบพิตร เข้ามาช่วยสอนวิชาปรัชญาตะวันตก (เข้ามาบางช่วง เพราะไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำชั้น) ในช่วงนั้นอาจารย์ประจำชั้นคืออาจารย์พ่วง.....เป็นอาจารย์สอนประจำวิชาปรัชญาตะวันตก ซึ่งท่านเรียนจบปริญญาโท จากคริสเตียนคอลเลจ มหาวิทยาลัยมัทราส ลาลิกขาไปสอนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง, อาจารย์ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร สอนวิชาสันสกฤต, ผศ.ดร.จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา สอนวิชาการวรรณคดีสันสกฤต, อาจารย์ฝรั่งชื่อมิสเตอร์มอน สอนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่องภูมิปัญญาอเมริกา, อาจารย์สนั่น ไชยานุกูล สอนวิชาปรัชญาอินเดีย

อาจารย์จิตร บัวบุศย์ สอนวิชาพุทธศิลป์ ได้นำพานิสิตรุ่นข้าพเจ้าไปทัศนศึกษานอกสถานที่ไปวัดและโบราณสถาน ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากการไปนอกสถานที่เรียนเป็นครั้งแรก รู้สึกตื่นเต้นมาก ได้เห็นของจริง สภาพจริง ได้อาจารย์จิตรบรรยายถวายเป็นความรู้, อาจารย์พิฑูร มลิวัลย์ สอนวิชาบาลีสุดตันตปิฎก, อาจารย์จำลอง สารพัดนึก สอนวิชาสันสกฤต, อาจารย์อดิศักดิ์ ทองบุญ สอนวิชาอภิปรัชญา, อาจารย์พันตรีวัชร คงอดิศักดิ์ ป.ธ.๙ สอนวิชาบาลีสุดตันตปิฎก, อาจารย์สิริเพ็ชรไชย ป.ธ.๙ สอนวิชาภาษาขอมโบราณ (ห้องที่เรียน ใช้ที่ห้อง ๑๐๕ เรียนร่วมกัน)

ข้าพเจ้าอยากจะทำถึงอาจารย์ผู้หนึ่ง ที่เพิ่งมรณภาพไป ถือว่าเป็นการไว้อาลัย ณ ตรงนี้ด้วย คือ อาจารย์เจ้าคุณพระราชปวรจารย์ (ณรงค์ จิตตโสภโณ ป.ธ. ๘) (๒๔๘๙-๒๕๖๐) เมื่อข้าพเจ้ากลับเข้าทำงานที่มหาจุฬาฯ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ ท่านเป็นพระราชาคณะสามัญในราชทินนามว่า พระสุธีวรญาณ ยังรู้จักท่านในนามว่า พระมหาณรงค์ เพิ่งเรียนจบจากเมืองนอกมาใหม่ๆ เข้ามาสอนวิชาพระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษ ใช้หนังสือ What the Buddha taught ชื่อรายวิชาว่า ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ ยังจำมาดของท่านได้ดี เพราะเป็นพระหนุ่มแรงดี มีวิชาการมาก

อาจารย์เจ้าคุณเป็น พธ.บ.รุ่นที่ ๑๗ จบปี ๒๕๑๔ รุ่นเดียวกับอาจารย์สนิท ไชยวงษ์คต และเจ้าคุณประชัน (พระเทพพุทธิวิเทศ), ในรุ่นนี้ที่เป็นพระเหลือแค่ ๒ รูป อาจารย์เจ้าคุณได้เคยเล่าเกร็ดประวัติท่านให้ฟังว่า “เมื่อเรียนจบแล้ว ได้สอนมหาจุฬาฯ ชั้นอบรมบาลีเป็นเวลา ๒ ปี แล้วได้รับมูลนิธิเอเชีย ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท แล้วกลับมาทำงานในราวปี ๒๕๑๘-๑๙” เสียชีวิตที่ท่านหลังจาก ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นชั้นราชในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๙ แล้ว ได้เพียงไม่กี่วันก็มรณภาพลงในวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๐ นับเป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ามากรูปหนึ่งในวงการคณะสงฆ์

เพราะท่านอาจารย์เจ้าคุณ ได้เสนอแนวความคิดดีๆ ให้มหาจุฬาฯ หลายอย่าง ในฐานะเป็นหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนิสิต เช่น กำหนดให้นิสิตเรียนจบแล้วไปปฏิบัติศาสนกิจหนึ่งปี ซึ่งเดิมนั้นมีอยู่แล้ว แต่ไม่ได้

บังคับใช้น้อยอย่างจริงๆ จังๆ และการปฏิบัติวิปัสสนาเป็นภาคบังคับ, ในปีแรกๆ ได้พานิสิตไปปฏิบัติธรรมที่สวนโมกข์กับอาจารย์พุทธทาสภิกขุ และในปีต่อมา ได้พาไปปฏิบัติธรรมที่สำนักแคมป์สน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นเวลา ๑๐ วัน ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมกิจกรรมไปปฏิบัติธรรมที่สำนักแคมป์สน เป็นสักขีพยานได้ดี ยังจำได้ว่า ในคราวนั้นแวะไปเที่ยวชมไร่ก้านจูล และยังจำชื่อพระมหาเมื่องคำ ปภาโกร รกราก คนเวียงสา จังหวัดน่าน สังกัดวัดมหาธาตุฯ ว่าเป็นพระวิปัสสนาจารย์ในปีที่ข้าพเจ้าไปปฏิบัติธรรมที่แคมป์สน

นอกจากนี้ อาจารย์เจ้าคุณณรงค์ ยังได้นำนิสิตเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน พาไปดูโครงการพระราชดำริของในหลวง ที่วัดชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี และพาไปที่วัดหรือสำนักสงฆ์ของพระประจักษ์เกี่ยวกับโครงการออมทรัพย์, และไปที่วัด....อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ท่านอาจารย์เจ้าคุณ สมัยยังเป็นพระมหาณรงค์ หรือพระครูปลัด กลับไปเรียนต่อในชั้นปริญญาเอก ในช่วงปี ๒๕๒๒-๒๕๒๕ แล้วกลับมาเป็นกำลังสำคัญผู้หนึ่ง ในการก่อตั้งบัณฑิตวิทยาลัย และโครงการหลักสูตรนานาชาติ ที่เป็นความคิดริเริ่มของอธิการบดีรูปปัจจุบัน (พระพรหมบัณฑิต)

คงเป็นเพราะเป็นงานต่อเนื่องจากอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ที่สอนวิชาธรรมะประยุกต์ ในชั้นปีที่ ๒ ท่านอาจารย์เจ้าคุณณรงค์ เข้าสอนวิชาธรรมะประยุกต์ภาคภาษาอังกฤษ ในชั้นปีที่ ๓ และทางมหาวิทยาลัยกำหนดให้นิสิตต้องไปปฏิบัติธรรมที่แคมป์สน และคงเป็นเพราะอาจารย์เจ้าคุณคุ้นเคยกับหลวงพ่อบุญมาหาเถระ พระวิปัสสนาจารย์ชาวพม่า เป็นอย่างดี จนคนพูดว่า “ท่านเข้าใจภาษาพม่า” สิ่งที่ท่านจำได้แม่นยำมากคือคำว่า “ฮีตึ แปลว่า อีกประการหนึ่ง” และมีคำพูดล้อเลียนถามหลวงพ่อบุญมาว่าจะไปไหน? หลวงพ่อบุญมาบอกว่า “คอยรุก” คือ “คอยรถ”

ในชั้นปีที่ ๔ ข้าพเจ้าเข้าเรียนที่ห้อง ๑๐๔ มีอาจารย์อรอนพ อุบลแย้ม (อดีตพระมหาอรอนพ วชิรญาโณ วัดภคินีนาถ), อาจารย์พร รัตนสุวรรณ, และพระธรรมธีรราชฆาตมุนี (โชดก ญาณสิทธิ ป.ธ.๙) วัดมหาธาตุฯ สมณศักดิ์ของท่านตามลำดับกาลคือ ป.ธ.๙ (๒๔๙๔), พระอุดมวิชาญาณเถร วิ. (๒๔๙๗), พระราชสิทธิมุนี (๒๕๐๕), พระเทพสิทธิมุนี (๒๕๑๓), พระธรรมธีรราชฆาตมุนี (๒๕๓๐) ซึ่งในช่วงนั้น ท่านเจ้าคุณโชดกครองสมณศักดิ์เป็นพระเทพสิทธิมุนี ได้เข้าสอนวิชาวิปัสสนากัมมัฏฐาน และยังมีคณาจารย์อีกมาก ถ้าชื่ออาจารย์ท่านใดตกหล่นไปบ้าง ต้องขออภัย

ในการแยกคณะพุทธศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพราะในขณะนั้นเริ่มจัดตั้งคณะสังคมศาสตร์ ถ้ามีวิชาเรียนร่วมกัน ให้ไปเรียนที่ห้องโถงใหญ่หน้ามุขชั้นล่าง ที่เรียกว่าห้อง ๑๐๕ เช่น วิชาวรรณคดี อังกฤษ ซึ่งร้อยโทกุเทพ ไสกระจำงเป็นผู้บรรยายสอน, ในห้องมุขใหญ่นี้ ถ้าเป็นวิชาวิเคราะห์เหตุการณ์ ในปัจจุบัน มีอาจารย์เสฐียร พันธรั้งซี เป็นผู้บรรยายสอนแก่นิสิตคณะมนุษยศาสตร์และคณะสังคมร่วมกัน มีนิสิตนอกคณะ เช่น ข้าพเจ้าที่อยู่ในคณะพุทธศาสตร์ แต่ชอบรายวิชา ได้เข้าร่วมฟังการบรรยาย

เมื่อว่างจากช่วงตารางเรียน เพราะเป็นวิชาที่สนุกสนาน เจาะลึกเหตุการณ์ในปัจจุบัน หยั่งเห็นอนาคต เหตุบ้านการเมืองต่างๆ รอบโลกเรา

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถระ) (ในขณะนั้น ยังดำรงสมณศักดิ์เป็น พระพิมลธรรม) ได้เข้ามาบรรยายถวายเป็นความรู้บ้างในบางครั้ง เมื่อเห็นห้องใดชั้นใดว่าง ไม่มีอาจารย์ เข้าสอน เจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้า มักเข้าชั้นสอน บรรยายเพิ่มเติมถวายเป็นความรู้ให้แก่ศิษย์อย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยในชีวิต

เมื่อเรียนจบครบ ๔ ปี ครบถ้วน ผลการเรียนของข้าพเจ้าอยู่ในเกณฑ์ดี ได้เกียรตินิยมอันดับ ๑ และเป็นปีเดียวกันกับที่ผลสอบบาลีสนามหลวง ปรากฏว่าสอบเปรียญธรรม ๙ ประโยคได้ และเข้าพิธี อุปสมบท ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในวันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๒๕ แล้วเดินทางไปปฏิบัติ ศาสนกิจหนึ่งปี ที่สำนักเรียนวัดสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ในวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ข้าพเจ้าและเพื่อนเข้ารับปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (ในสมัยนั้น เขียนมีการันต์ ปัจจุบัน การันต์ที่ “ศาสตร” หายไป) จากพระหัตถ์ของ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๑๘ (วาสน์ วาสโน) วัดราชบพิธ ภายในพระอุโบสถ วัดมหาธาตุฯ ซึ่งในพิธีประสาทปริญญาของปีนั้น มีพระราชวรมุนี (ป.อ. ปยุตโต) วัดพระพิเรนทร์ (ปัจจุบัน เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดญาณเวศกวัน) ได้ร่วมพิธีรับปริญญาด้วยบัณฑิต กิตติมศักดิ์

พิธีประสาทปริญญาของมหาจุฬาฯ ในยุคฟื้นฟู เริ่มแต่ปี ๒๕๒๒ และปีที่ข้าพเจ้าเข้าพิธีรับ น่าจะนับเป็นปีที่ ๕ (ถ้านับตามปี พ.ศ.ที่หักลบกัน) ผู้ที่เข้ารับปริญญาด้วยบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (พธ.ด.) มีจำนวน ๒ รูป คือ พระธรรมญาณมุนี (กิตตินันทเถระ) วัดกวีศาราม จังหวัดลพบุรี สาขาครุศาสตร์ และพระราชวรมุนี (ป.อ. ปยุตโต) วัดพระพิเรนทร์ กรุงเทพมหานคร สาขาพุทธศาสตร์, และมีผู้เข้ารับ เข้มเกียรติก่อนจำนวน ๑ ท่าน คือ ศาสตราจารย์พิเศษ ประกิจ (จิตร) บัวบุศย์ ราชบัณฑิต

ข้าพเจ้าเข้าทำงานที่มหาจุฬาฯ ตึก ๓ ชั้น วัดมหาธาตุฯ ท่าพระจันทร์ ที่สมัยข้าพเจ้าเป็นนิสิต ยังถูกขนานนามว่ามหาวิทยาลัยเถื่อน เข้าทำงานประจำในปี ๒๕๔๓ หลังจากเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ แห่งประเทศไทยโดยสมบูรณ์ มี พ.ร.บ. เป็นของตนเอง ในปี ๒๕๔๐ ข้าพเจ้าถูกบรรจุเข้าเป็นลูกจ้างชั่วคราว ใช้วุฒิปริญญาโท (M.A. สาขาปรัชญา) (เหรียญทอง มหาวิทยาลัยมหิดล ปี ๒๕๒๘), ป.ธ.๙ (๒๕๒๕), พธ.บ. รุ่นที่ ๒๘ (๒๕๒๕) เงินเดือนเริ่มต้น จำนวน ๘,๗๔๐ บาท

วันอาทิตย์ ที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นวันทำบุญของมูลนิธิมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๕๔ ประจำปี ๒๕๖๑ ซึ่งมูลนิธิจัดทะเบียน ตั้งมาแต่ วันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ ทุนจดทะเบียน ๑๙๑,๕๔๐ บาท ข้าพเจ้าได้ยื่นเสียงท่านเจ้าคุณพระราชวรมณี (ประสิทธิ์ พุทธิมรสี ป.ธ. ๕, ดร.)

จากลานอโศก ปี ๒๕๒๐-๒๕๒๕ มหาวิทยาลัยเถื่อนสู่มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลที่วังน้อย ๒๗

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร ประธานกรรมการดำเนินงาน กล่าวเปิดงานว่า “พระธรรมพุทธิมงคล วัดป่าเลไลยก์ จังหวัดสุพรรณบุรี เคยปรารภว่า มูลนิธิมหาจุฬาฯ มีแค่ ๒๐๐ กว่าล้านบาท เปรียบเทียบกับอีกมหาวิทยาลัยสงฆ์อีกแห่งหนึ่ง ตัวเลขต่างกันลิบลับ ทำอย่างไรจะให้ได้สัก ๕๐๐ ล้านบาท โดยตั้งเป้าหมายไว้ใน ๑๐ ปีข้างหน้า” เมื่อได้เห็นยอดสุทธิของมูลนิธิ ณ วันสิ้นสุดดำเนินการ ๓๑ ธันวาคม เห็นตัวเลขเงินของมูลนิธิ ๒๒๘ กว่าล้านบาท

ภายหลังงานทำบุญของมูลนิธิมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ข้าพเจ้าเดินเข้าวัดมหาธาตุฯ ทำพระจันทร์ เดินเข้าตึก “โรงเรียนธรรมมหาธาตุวิทยาลัย” ที่สร้างปี พ.ศ.๒๕๖๕ ซึ่งเคยเป็นสถานที่เล่าเรียนของนิสิตมหาจุฬาฯ ก่อนที่จะมีตึก ๓ ชั้น ที่ด้านทิศใต้ของศาลาการเปรียญ

ที่ว่าเป็นอาคารเรียนของมหาจุฬาฯ นั้น ย้อนหลังไปก่อนปี ๒๕๐๓ หมายความว่า แม้แต่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ก็เคยเรียนที่ตึกหลังนี้มาก่อน ไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงนิสิตรุ่นแรก เช่น อาจารย์จำนงค์ ทองประเสริฐ เป็นต้น

ข้าพเจ้าได้สอบถามนายมนัส พวงลำเจียก อายุ ๙๐ ปี คนลาดน้ำเค็ม อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นายกสมาคมศิษย์มหาธาตุ และอาจารย์มหาประสิทธิ์ เปรียญธรรม ๕ ประโยค อายุราว ๘๓ ปี เลขธิการ หลังจากได้เห็นพระนามและนามผู้บริจาคสร้างโรงเรียนหลังนี้ ที่ด้านหน้าห้องมีชื่อพระนามและนามต่างๆ เช่น นางริ้วจำนงค์จิราภักษ์ บริจาคทรัพย์ ๕๔๐ บาทในสมัยนั้น คงเป็นเงินมากโข มีนามของเจ้าคุณชั้นสามัญ เช่น พระญาณสมโพธิ (กิตติสารโ) (ต่อมา พระธรรมปัญญาบดี (สวสดี ป.ธ.๕) และพระศรีสมโพธิ (ฐานทัตโต) (ต่อมา พระพิมลธรรม (ช้อย ป.ธ.๖) ฯลฯ ยอดเงินสุทธิสร้างตึกนี้พร้อมกับเงินฉลอง เป็นเงิน ๒๔,๐๗๘ บาท ๑๙ สตางค์ นับว่าเป็นอาคารที่สร้างได้ดีมีมาตรฐาน ใช้งานมาเป็นเวลาจากปี ๒๔๖๕ จะครบ ๑๐๐ ปีในอีก ๔ ปีข้างหน้า

จึงสอบถามว่า “ตึกมหาจุฬาฯ ๓ ชั้นด้านนั้น ได้เงินจากไหนมาสร้าง? คำตอบคือ พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ (ต่อมา รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย) ให้ทุนประเดิมสร้างก่อน ๕ แสนบาท แต่ลงใต้ดินเป็นเสาเข็มเกือบหมด หมดเงิน สังฆมนตรีว่าการปกครอง จึงไปขอยืมเงินศาสนสมบัติกลางมาจากกรมการศาสนา มาก่อสร้างเป็นยอดเงิน ๙ แสนบาท รวมทั้งจากที่อื่นๆ... เงิน ๙ แสนบาทนั้น มหาจุฬาฯ ถูก สตง. ท้วงถามมาทุกปี เป็นเวลายาวนานถึง ๓๐ ปี จนถึงสมัยยุคทองของการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย สมัยนายปราโมทย์ สุขุม (๒๔๘๓-๒๕๕๐) ตอนเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตั้งการศึกษาเผื่อกันไว้ จึงหักล้างหนี้สิน ๙ แสนบาทนั้น ได้สำเร็จเรียบร้อย นายมนัส พวงลำเจียก บอกว่า “ตอนก่อสร้างแรกนั้น ไฟฟ้าก็ไม่มี หินอ่อนยังไม่ได้ปู กว่าจะเสร็จเรียบร้อยบริบูรณ์ก็เป็นในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ที่ใช้หนี้เขาหมดไป”

มหาจุฬาฯ จากท่าพระจันทร์ ย้ายมา มีสำนักงานใหญ่ที่ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ข้าพเจ้าจำได้ว่า ย้ายเข้ามาอยู่วังน้อย ในปี ๒๕๕๑ ข้าพเจ้าในฐานะผู้อำนวยการ
โครงการนานาชาติ ที่ดูแลนิสิตต่างชาติ เป็นหน่วยงานแรกๆ ที่ตัดสินใจย้ายเข้ามาอยู่วังน้อย จากปีที่
ย้ายมา ๒๕๕๑ ถึงปี ๒๕๖๑ นับเป็นหนึ่งในทศวรรษพอดี

